

LEXNOVA NYHETER

Tyréns vinner mot kommun om skadestånd för brister i bygghandlingar

Publicerad
17 MAR 2022

Även hovrätten anser att konsultföretaget Tyréns inte är skadeståndsskyldigt gentemot Lidingö kommun trots att entreprenören valt en metod som inte var fackmässig givet hur bygghandlingarna utformats.

Lidingö kommun ingick under år 2013 avtal med Tyréns AB om projektering av bygghandlingar för upprustning av dammen i Torsviksparken. Mellan Lidingö och Tyréns gällde Allmänna bestämmelser för konsultuppdrag inom arkitekt och ingenjörsvirkssamhet av år 2009, ABK 09.

Tyréns påbörjade arbetet i juni 2013 och levererade färdiga bygghandlingar till Lidingö under våren 2014. De bygghandlingarna som levererades bestod bland annat av teknisk beskrivning med mängdförteckning (teknisk beskrivning) och ritningar. Dessa handlingar utgjorde sedan underlag för utförande av entreprenaden. E-Schakt Entreprenad AB anlätades av Lidingö som entreprenör. Mellan E-Schakt och Lidingö gällde Allmänna bestämmelser för byggnads-, anläggnings- och installationsentreprenader, AB 04.

Tyréns projekterade bland annat för en tätskiktskonstruktion i dammen bestående av följande sex skikt (sett från dammens botten): Geotextil, obundet bärlager, geotextil, dammduk, geotextil och slutligen makadamlager högst upp.

I Tyréns uppdrag ingick även projektering av salskulpturer som tidigare hade stått i dammen.

Under våren 2015 upptäckte E-Schakt att dammen läckte och den 8 oktober 2015 hölls ett möte om läckaget. Genom besiktningar konstaterades senare att det på ett flertal ställen var hål i dammduken.

De frågor som tingsrätten har prövat är

1. om det finns fel och brister i Tyréns bygghandlingar och om Tyréns har brustit i

fackmässighet och åsidosatt sedvanlig omsorg vid genomförande av uppdraget,

2. om det finns ett adekvat orsakssamband mellan påstådd vårdslöshet och påstådd skada, och

3. skadans storlek.

Kommunen begärde 2 289 484 kronor i ersättning av konsultföretaget.

Stockholms tingsrätt konstaterade att utifrån de grunder som anförts har tingsrätten att bedöma om Tyréns agerat vårdslöst genom att föreskriva en dammduk som inte finns och inte beakta dammdukstillverkaren Sealecos installationsmanual vid projekteringen, föreskriva för grovt och vasst material för bärlagret under dammduken, ett olämpligt material ovan dammduken och en för tunn geotextilduk samt genom att ha bristfälliga föreskrifter om utläggning av makadamlager och underlåta projektering av erforderlig grundkonstruktion för salskulpturerna.

Lidingö hade att styrka att Tyréns har agerat vårdslöst på det sätt som påstås. Om tingsrätten skulle kommit fram till att Tyréns handlande har varit vårdslöst och att Lidingö drabbats av skada, hade tingsrätten att pröva om Lidingö gjort sannolikt att skadan beror på felen, bristerna eller underlåtenheten från Tyréns sida. Om så är fallet måste tingsrätten ta ställning till om Tyréns har visat att bolaget inte är ansvarigt för skadan. ([Se Svea hovrätts dom den 9 maj 2019](#) i mål nr. T 3523-18) Lidingö hade gjort gällande att ett flertal fel och brister i Tyréns bygghandlingar har medfört hål i dammduken och att dammen börjat läcka. Det är visserligen, konstaterar rätten, ostridigt att det har funnits en stor mängd hål över i stort sett hela dammduken. Bedömningen av om detta på något sätt beror på att Tyréns agerat vårdslöst försvåras emellertid av att E-schakt i några avseenden har avvikit från det utförande som Tyréns föreskrivit.

Enligt tingsrätten får detta inte endast betydelse för frågan om orsakssamband föreligger, utan även för bedömningen av huruvida Tyréns överhuvudtaget agerat vårdslöst i något avseende.

Lidingö har bland annat gjort gällande att Tyréns anvisningar har varit bristfälliga eftersom bolaget underlåtit att föreskriva ett förbud mot fordonstrafik ovan duken, alternativt underlåtit att tydliggöra vilken uppbyggnad som manualen krävde för att fordon skulle kunna köra på det översta lagret av tätskiktet. Att manualen för Geomembranduken inte beaktats eller inarbetats har enligt Lidingö inneburit att Tyréns utfört uppdraget med bristande fackmässighet och omsorg. Lidingö även anförde att valet av makadam som lagermaterial ovan duken har varit olämpligt.

Även om entreprenören vid en utförandeentreprenad har att förhålla sig till beställarens instruktioner i kontraktshandlingarna och inte förväntas ifrågasätta uttryckliga anvisningar, måste, ansåg tingsrätten, högre krav ställas när situationen är sådan att entreprenören själv har att välja utförandemetod som är fallet här. Entreprenören måste då försäkra sig om att den valda metoden, beaktat omständigheterna i den enskilda entreprenaden, verkligen är fackmässig. Enbart argumentet att en särskild metod är vanligt förekommande vid dammbyggnad i allmänhet kan inte vara tillräcklig för ett visst metodval.

Entreprenören måste också väga in den föreliggande konstruktionens särskilda karaktäristika och vilka krav dessa kan ställa på utförandet. Vid denna avvägning ska entreprenören för att vara fackmässig beakta ett särskilt förhållande om det är troligt att det föreligger. (Jfr NJA 2015 s. 3.)

De sakkunniga har haft olika uppfattning ifråga om E-Schakt, med hänsyn till föreskriften i den tekniska beskrivningen, har agerat fackmässigt vid utläggning av makadamlagret. Att E-Schakt varit ansvarigt för

hela entreprenadens utförande och därmed känt till konstruktionens uppbyggnad går enligt tingsrätten inte att bortse ifrån. Mot denna bakgrund har E-Schakt haft att beakta att det låg vasst krossmaterial under och över dammduken. Entreprenören förväntades också vara införstådd med dammdukens beskaffenhet då Tyréns föreskrivit särskilda krav på dokumenterad kunskap och erfarenhet vid montering och skarvning av duken (se kod JBE.12).

Tyréns hade också uppställt krav på att packning inte skulle ske ovan dammduken. Domstolen skrev: ”Vid en sammantagen bedömning av dessa omständigheter borde en fackmässig entreprenör ha förstått att sannolikheten var hög för att det skulle kunna uppkomma skador på dammduken vid utläggning av makadamlagret med fordon. Mot denna bakgrund hade Tyréns föreskrifter med tillräcklig tydlighet anvisat ett förbud mot att använda fordon ovan duken vid utläggning av makadamlagret. Tyréns projektering stod därmed inte heller i strid med instruktionerna i dammdukstillverkarens manual.

Det kunde inte heller anses styrkt att Tyréns föreskrivit ett olämpligt material ovan duken”.

Det fanns heller inget stöd, förutom uppgifter från ett vittne, för att materialet skulle ha varit olämpligt.

Sammanfattningsvis hade Lidingö inte styrkt att det i denna del föreligger fel och brister i bygghandlingarna eller att Tyréns i övrigt har brustit i fackmässighet och åsidosatt sedvanlig omsorg vid genomförande av uppdraget.

Inte heller på övriga punkter ansågs Lidingö ha visat att det förelegat fel och brister i Tyréns bygghandlingar eller att Tyréns handlat med bristande fackmässighet, åsidosättande av sedvanlig omsorg eller annan vårdslöshet vid utförandet av uppdraget på de sätt som påstås.

Kommunen förlorar och skulle ersätta Tyréns rättegångskostnader på cirka 1,3 miljoner kronor.

Svea hovrätt gör samma bedömning. Som tingsrätten angett kan, menar hovrätten, vårdslöshet beskrivas som varje beteende som inte svarar mot vad man kan ha rätt att kräva av en normalt fackkunnig, erfaren, ansvarskännande och förutseende konsult. Exempel på vad som kan utgöra vårdslöshet är avvikelser från vad som kan anses vara normalt förekommande, erfarenhetsmässigt lämpliga tekniska lösningar (se Hedberg, 2010, Kommentarer till AB 04, ABT 06 och ABK 09, s. 259).

Även hovrätten kommer till slutsatsen att den aktuella föreskriften inte är att betrakta som felaktig eller bristfällig.

Hovrätten instämmer vidare i tingsrättens bedömning att det förhållandet att Tyréns inte inkluderat eller inarbetat installationsmanualen för Geomembranduken i sig inte utgör ett fel eller en brist i bygghandlingarna.

Lidingö har gjort gällande att Tyréns föreskrivit ett för grovt och vasst material närmast under dammduken. Hovrätten instämmer i tingsrättens slutsats att det inte är visat att det förekommit fel eller brister i bygghandlingarna i denna del eller att Tyréns i övrigt har brustit i fackmässighet eller åsidosatt sedvanlig omsorg vid genomförande av uppdraget.

Hovrätten bedömer till skillnad från tingsrätten att det saknar betydelse att Tyréns har föreskrivit tre lager av geotextil med hänsyn till att ett av lagren skulle placeras på dammbotten och att alltså endast ett sådant lager skyddat vardera sida av dammduken. I likhet med tingsrätten anser hovrätten att det inte är visat att det förekommit fel eller brister i bygghandlingarna eller att Tyréns i övrigt har brustit i fackmässighet eller åsidosatt sedvanlig omsorg vid genomförande av uppdraget.

När det gäller utläggningen av makadamlagret ovanför dammduken skriver hovrätten att parterna har olika uppfattning i fråga om entreprenörens val att använda fordon ovan duken var fackmässigt med hänsyn till Tyréns föreskrifter. Frågan i denna del tar sikte på vad som är en fackmässig tolkning av kontraktshandlingarna.

Utredningen i målet leder till slutsatsen att entreprenören valt en metod som inte var fackmässig givet hur bygghandlingarna utformats. Det är däremot inte visat att det förekommit brister i bygghandlingarna eller att Tyréns brustit i fackmässighet eller åsidosatt sedvanlig omsorg vid genomförande av uppdraget.

Sammanfattningsvis instämmer hovrätten i tingsrättens slutsats att Lidingö inte har lyckats visa att det förelegat fel och brister i Tyréns bygghandlingar eller att Tyréns handlat med bristande fackmässighet, åsidosättande av sedvanlig omsorg eller annan vårdslöshet vid utförande av uppdraget. Tingsrättens dom ska därför inte ändras.

Mikael Kindbom

Instans: Hovrätterna

Rättsområden: [Skadeståndsrätt](#), [Infrastruktur](#), [Entreprenadrätt](#), [Avtalsrätt](#)

LEXNOVA NYHETER

Juridisk nyhetsbevakning och rättsdatabas

Blendow Lexnova är Sveriges mest omfattande juridiska nyhetstjänst. Vår bevakning innefattar rättsfall, lagstiftning och förarbeten inom samtliga rättsområden. Genom skraddarsydda bevakningsprofiler säkerställer du kontinuerlig uppdatering av rätt information och slipper nyhetsflöden som inte berör dig.

Läs mer på lexnova.se/nyheter